

Załącznik nr 1
do Uchwały nr XX/132/2004
Rady Powiatu Żarskiego
z dnia 29 czerwca 2004 r.

**Powiatowy Program działań na rzecz osób
niepełnosprawnych**

na lata 2004- 2014

Spis treści:

Wprowadzenie	3
--------------------	---

Część I: Diagnoza problemów dotyczących osób niepełnosprawnych:

1.1	Charakterystyka środowiska osób niepełnosprawnych w powiecie żarskim.....	5
1.2	System szkolnictwa obejmujący osoby niepełnosprawne	7
1.3	Rehabilitacja społeczna.....	10
1.4	Rehabilitacja zawodowa	12
1.5	Wybrane instytucje działające na rzecz osób niepełnosprawnych	14
1.6	Organizacje pozarządowe zrzeszające osoby niepełnosprawne	17

Część II: Program działań na rzecz osób niepełnosprawnych:

2.1	Cele programu	19
2.2	Matryca logiczna programu	20
2.3	Podział celów programu	28
2.4	Źródła finansowania programu	28
2.5	Analiza SWOT	29

Wprowadzenie

Zmiany systemowe dotyczące ustroju administracyjnego państwa jakie dokonały się w końcu lat dziewięćdziesiątych wpłynęły zasadniczo na sposób realizacji zadań na rzecz obywateli, w tym obywateli niepełnosprawnych. W wyniku reformy ustrojowej państwa zostały powołane nowe struktury samorządowe- powiaty i województwa samorządowe- które przejęły od administracji centralnej szereg zadań z zakresu polityki społecznej. W zakres działań powiatu wpisano między innymi wspieranie osób niepełnosprawnych. Zastosowanie przez ustawodawcę tak ogólnego sformułowania stanowi dla samorządu powiatowego doskonałą szansę na rozwijanie działań zgodnych z istniejącymi lokalnymi potrzebami w tym zakresie, a także możliwościami ich zaspokojenia. Konkretnie zadania na rzecz osób niepełnosprawnych realizowane są przez samorząd powiatowy na podstawie ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

Działania z zakresu rehabilitacji społecznej jak i zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych podejmowane przez powiat , powinny opierać się na konkretnej wizji rozwiązywania problemów niepełnosprawnych mieszkańców społeczności lokalnej. Dlatego też szczególnie istotne stało się zdiagnozowanie wszystkich problemów niepełnosprawnych mieszkańców powiatu żarskiego. Diagnoza została opracowana na podstawie danych posiadanych przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Żarach oraz uzyskanych z:

- Urzędu Statystycznego,
- ośrodków pomocy społecznej,
- Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej,
- szkół specjalnych,
- Wydziału Zdrowia oraz Wydziału Edukacji i Promocji Starostwa Powiatowego,
- Powiatowego Urzędu Pracy,
- Wydziału Oświaty, Kultury i Kultury Fizycznej Urzędu Miejskiego,
- Ośrodka Opiekuńczo-Rehabilitacyjnego w Żarach,
- organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych.

Pełna identyfikacja problemów, potrzeb oraz zasobów lokalnych poprzez przeprowadzoną diagnozę posłużyła do określenia głównych celów polityki samorządu powiatu żarskiego w odniesieniu do osób niepełnosprawnych. Do prac nad Programem Zarząd Powiatu Żarskiego powołał Zespół w skład, którego weszli przedstawiciele różnych środowisk i instytucji, tj.

- radni i przedstawiciele Zarządu,
- przedstawiciele Powiatowej Społecznej Rady ds. Osób Niepełnosprawnych,
- przedstawiciele gmin - kierownicy ośrodków pomocy społecznej,
- przedstawiciele Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej z Żar i Lubska,
- przedstawiciele Zespołu Szkół Specjalnych w Żarach, Ośrodków Szkolno-Wychowawczych z Żar i Lubska,
- przedstawiciel Powiatowego Urzędu Pracy,
- przedstawiciel Starostwa Powiatowego,
- przedstawiciele organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych,
- pracownicy Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Żarach.

W oparciu o diagnozę problemów dotyczących osób niepełnosprawnych przygotowaną w kwietniu 2004 r. przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Żarach, w trakcie spotkania warsztatowego w dniu 20 maja 2004 r., Zespół opracował *Powiatowy Program działań na rzecz osób niepełnosprawnych w powiecie żarskim*.

Niniejszy Program jest zgodny ze Strategią Rozwoju Województwa Lubuskiego oraz z celami zawartymi w Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Żarskim na lata 2001-2010.

Powiatowy Program działań na rzecz osób niepełnosprawnych wyznacza szesnaście celów głównych, których realizacja ma w efekcie doprowadzić do osiągnięcia celu nadrzędnego, tj. sytuacji, w której *niepełnosprawni mieszkańcy powiatu żarskiego uzyskują pomoc i wsparcie od samorządu terytorialnego i organizacji pozarządowych w zakresie umożliwiającym pełnoprawne uczestnictwo w życiu społecznym i zawodowym*. Pełną realizację *Programu* przewidziano na lata 2004-2014.

Część: I Diagnoza problemów dotyczących osób niepełnosprawnych:

1.1 Charakterystyka środowiska osób niepełnosprawnych w powiecie żarskim

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego uzyskanych na podstawie przeprowadzonego w 2002 r. Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań oraz Powszechnego Spisu Rolnego liczba osób niepełnosprawnych w województwie lubuskim wynosiła **176 400**, co stanowiło **17,5%** ogółu ludności. Oznacza to, że prawie co szósty mieszkaniec województwa lubuskiego jest osobą niepełnosprawną.

Powiat żarski stanowi jeden z największych powiatów województwa lubuskiego. Na terenie dziesięciu gmin wchodzących w jego skład zamieszkuje około 102 430 ludności. Populacja osób niepełnosprawnych stanowi niemal 18% ogółu ludności powiatu. Liczba osób niepełnosprawnych wynosi **18 158**, w tym w miastach- **10 940** osób, na terenach wiejskich- **7 218** osób. Nieco częściej ograniczenie sprawności dotyczy kobiet- **9 813** w porównaniu z mężczyznami- **8 345**. Wskaźnik, określający liczbę osób niepełnosprawnych na 1000 mieszkańców, w powiecie żarskim wynosi **182**, przy czym natężenie tego zjawiska wyższe jest na wsi- **189**, aniżeli w miastach- **177**.

Analizując zjawisko niepełnosprawności w powiecie żarskim, należy wprowadzić ważne uściślenie terminologiczne zastosowane przez Urząd Statystyczny. Do **osób niepełnosprawnych** zaliczone zostały te osoby, które posiadały odpowiednie orzeczenie wydane przez organ do tego uprawniony oraz osoby, które takiego orzeczenia nie posiadały, lecz odczuwały ograniczenie sprawności w wykonywaniu czynności podstawowych dla swojego wieku, jak: zabawa, nauka, praca, samoobsługa itp. Zbiorowość osób niepełnosprawnych dzieli się na dwie podstawowe grupy:

- osoby niepełnosprawne **prawnie**, tj. posiadające odpowiednie, aktualne orzeczenie wydane przez organ uprawniony,
- osoby niepełnosprawne **tylko biologicznie**, tj. takie, które nie posiadały orzeczenia, ale miały (odczuwały) całkowicie lub poważnie ograniczoną zdolność do wykonywania czynności podstawowych.

Liczba niepełnosprawnych prawnie i biologicznie mieszkańców powiatu żarskiego według wieku i miejsca zamieszkania przedstawia się następująco:

MIEJSCE ZAMIESZKANIA	WIEK						OGÓŁEM
	0-15	16-29	30-44	45-64	65-79	80 i więcej	
POWIAT w tym:	729	916	1711	8383	5329	1087	18158
MIASTA	502	612	1028	5171	3035	590	10940
OBSZARY WIEJSKIE	227	304	683	3212	2294	497	7218

Powyższe zestawienie wskazuje, iż natężenie niepełnosprawności nasila się wraz z wiekiem. Ponad 45% zbiorowości osób niepełnosprawnych stanowią osoby z grupy wiekowej 45- 64. Osoby powyżej 65 roku życia stanowią ponad 35% ogólnej liczby osób niepełnosprawnych. Około 4% stanowią dzieci w wieku do 15 lat, przy czym ponad dwukrotnie częściej zamieszkują one w miastach aniżeli na terenach

wiejskich. Grupy wiekowe 16- 29 oraz 30- 44 stanowią niespełna 15% zbiorowości osób niepełnosprawnych.

Zdecydowana większość- 98%- niepełnosprawnych mieszkańców powiatu żarskiego zamieszkuje w gospodarstwach domowych. Liczba niepełnosprawnych prawnie i biologicznie mieszkańców powiatu żarskiego, zamieszkujących w gospodarstwach domowych, z uwagi na płeć i miejsce zamieszkania przedstawia się następująco:

Osoby niepełnosprawne	Miasto		Wieś		Ogółem
	mężczyźni	kobiety	mężczyźni	kobiety	
Osoby dorosłe	4 701	5 552	3 135	3 778	17 166
Dzieci 0- 15 lat	227	182	127	94	630
RAZEM	4 928	5 734	3 262	3 872	17 796

Z powyższych danych wynika, iż niepełnosprawni mężczyźni nieco częściej w porównaniu z kobietami zamieszkuje w gospodarstwach domowych. Niepełnosprawni mieszkańcy miast nieco rzadziej w porównaniu z mieszkańcami terenów wiejskich. W najmłodszej grupie wiekowej 0- 15 lat spośród 729 osób niepełnosprawnych **630** zamieszkuje w gospodarstwach domowych, co stanowi niespełna 87% ogólnej liczby.

Zadania związane z pomocą osobom niepełnosprawnym realizowane są na poziomie gminy przez ośrodki pomocy społecznej, na szczeblu powiatu przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, a także przez samorząd wojewódzki oraz wojewódzkie oddziały Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Statutową działalność na rzecz osób niepełnosprawnych na terenie powiatu żarskiego prowadzi szereg podmiotów, jak: Warsztaty Terapii Zajęciowej w Lubsku, Ośrodek dla Dzieci z Wadami Słuchu i Mowy w Żarach, Zespół Szkół Specjalnych w Żarach, Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Lubsku, Ośrodek Opiekuńczo-Rehabilitacyjny dla Dzieci i Młodzieży w Żarach. Osoby niepełnosprawne objęte są także pomocą ze strony organizacji pozarządowych, między innymi: Towarzystwa Pomocy im. Św. Brata Alberta, Stowarzyszenia na rzecz Osób Niepełnosprawnych „Radość Życia”, Towarzystwa Przyjaciół Dzieci, PCK, Polskiego Związku Głuchych, Polskiego Związku Niewidomych i innych. Powiat zapewnia opiekę instytucjonalną 255 osobom niepełnosprawnym fizycznie, bądź intelektualnie i przewlekle chorym w trzech Domach Pomocy Społecznej: w Lubsku, Miłowicach i Żarach.

Poważnym utrudnieniem w działalności poszczególnych podmiotów jest brak środka transportu dostosowanego do przewozu osób niepełnosprawnych, a w szczególności osób poruszających się na wózkach inwalidzkich. Według danych uzyskanych we wrześniu 2003 r. Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej S.A. w Żarach dysponowało siedmioma autobusami przystosowanym do przewozu osób niepełnosprawnych, w tym dwoma na 180 miejsc i pięcioma na 73 miejsca. Brak było mikrobusów pozwalających na przewożenie mniejszej liczby osób niepełnosprawnych. W 2000 r. w ramach środków własnych powiatu zakupiony został samochód na potrzeby 124 uczniów Ośrodka Szkolno-Wychowawczego

w Lubsku. Ośrodek dla Dzieci z Wadami Słuchu i Mowy w Żarach dysponuje mikrobusem, którego zakup w 1999 r. dofinansował PFRON. Pojazd nie jest dostosowany do przewozu osób niepełnosprawnych na wózkach inwalidzkich. Wykorzystywany jest do przewozu dzieci i młodzieży niesłyszącej, słabosłyszącej i upośledzonej w stopniu lekkim sprawnej ruchowo. Warsztaty Terapii Zajęciowej w Lubsku nie posiadają własnego pojazdu. W oparciu o umowę zlecenie wynajmują samochód, którym dowożonych jest 9 niepełnosprawnych uczestników warsztatów, w tym jedna osoba na wózku inwalidzkim. Pojazd nie jest przystosowany do przewozu osób niepełnosprawnych na wózkach inwalidzkich. Brak stosownego środka transportu dotyczy także Zespołu Szkół Specjalnych w Żarach. Znaczna część niepełnosprawnych uczniów szkoły wymaga stałego codziennego przewozu. Pomoc rehabilitacyjną, pedagogiczną, logopedyczną dla osób niepełnosprawnych świadczy również Ośrodek Opiekuńczo-Rehabilitacyjny dla Dzieci i Młodzieży w Żarach. Ośrodek obejmuje opieką 20 dzieci, w tym 15 porusza się na wózkach inwalidzkich. Dzieci są dowożone prywatnymi samochodami. Domy Pomocy Społecznej w Żarach i Miłowicach wykorzystują do przewozu 119 niepełnosprawnych mieszkańców samochody marki Żuk. Pojazdy zakupione w 1995 r. są wyeksploatowane, wymagają ciągłych napraw i modernizacji, nie są dostosowane do przewożenia osób niepełnosprawnych.

W 2003 r. w ramach realizacji *projektu likwidacji barier transportowych w powiecie żarskim*, dzięki pozyskanemu dofinansowaniu z funduszu PFRON, zakupiony został samochód przystosowany do przewozu osób niepełnosprawnych dla Domu Pomocy Społecznej w Lubsku.

1.2 System szkolnictwa obejmujący osoby niepełnosprawne

System szkolnictwa na terenie powiatu żarskiego skierowany bezpośrednio do dzieci i młodzieży niepełnosprawnej opiera się przede wszystkim na:

- Ośrodka Szkolno-Wychowawczym w Lubsku
- Zespole Szkół Specjalnych w Żarach,
- Ośrodka dla Dzieci z Wadami Słuchu i Mowy w Żarach

Według danych Wydziału Edukacji i Promocji Starostwa Powiatowego w Żarach liczba uczniów z orzeczoną niepełnosprawnością oraz uczniów objętych nauczaniem indywidualnym w poszczególnych placówkach przedstawia się następująco:

	Zespół Szkół Specjalnych w Żarach	Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Lubsku	Ośrodek dla Dzieci z Wadami Słuchu i Mowy w Żarach	RAZEM
Liczba dzieci z orzeczoną niepełnosprawnością	157	126	151	434
Liczba dzieci objętych nauczaniem indywidualnym	13	5	0	18

Przy Zespole Szkół Specjalnych w Żarach działa Zespół Wczesnej Interwencji. Wczesna rewalidacja, tj. pomoc dzieciom z zaburzeniami w wieku 0- 6 lat, ma na celu zdiagnozowanie nieprawidłowości w rozwoju dziecka, które ujawniają się

w pierwszych miesiącach i latach życia. Im wcześniej dziecko zostanie objęte odpowiednią pomocą i terapią, tym większe są szanse na to, że problemy te nie pogłębią się lub nawet zostaną całkowicie wyeliminowane. W roku szkolnym 2003/2004 prowadzone są zajęcia z 9 uczniami, od września 2004 r. ich ilość wzrosła do 15. Badania, diagnozy, porady i konsultacje prowadzą: psycholog, logopeda, rehabilitant ruchowy, neurolog.

Na zajęcia zespołów edukacyjno-terapeutycznych w Zespole Szkół Specjalnych uczęszcza 62 uczniów upośledzonych w stopniu umiarkowanym, znacznym i głębokim. 13 uczniów upośledzonych w stopniu głębokim uczęszcza do zespołów rewalidacyjno-wychowawczych.

Według danych Wydziału Oświaty, Kultury i Kultury Fizycznej Urzędu Miejskiego w Żarach w szkołach prowadzonych przez Gminę Miejską Żary liczba niepełnosprawnych dzieci i młodzieży objętych nauczaniem indywidualnym wynosi:

PLACÓWKI	LICZBA DZIECI/ UCZNIÓW
Miejskie przedszkola	2
Szkoły podstawowe	14
Gimnazja	1

Ponadto w części klas ogólnodostępnych, zarówno w szkołach podstawowych, jak i gimnazjach uczą się uczniowie programem szkoły specjalnej (bez nauczania indywidualnego). W Szkole Podstawowej nr 3 w Żarach w roku szkolnym 2003/2004 prowadzona jest klasa integracyjna na poziomie klasy pierwszej, w której uczy się pięcioro dzieci z orzeczeniami o niepełnosprawności oraz klasa terapeutyczna na poziomie klasy trzeciej, w której uczą się dzieci z zaburzeniami rozwoju funkcji percepcyjno- motorycznych oraz słowno- pojęciowych.

W szkołach ponadpodstawowych (ponadgimnazjalnych) prowadzonych przez powiat żarski nie funkcjonują klasy integracyjne.

Dzieci i młodzież niepełnosprawna objęta jest także pomocą i wsparciem Poradni Psychologiczno- Pedagogicznych w Żarach i w Lubsku. Pomoc oferowana przez specjalistów zatrudnionych w poradni opiera się na:

- diagnoza psychologiczna, pedagogiczna, logopedyczna,
- opiniowanie, orzekanie,
- terapia psychologiczna, pedagogiczna, logopedyczna,
- terapia rodziny,
- profilaktyczne badania logopedyczne,
- profilaktyczne badania pedagogiczne,
- profilaktyczne badania słuchu programem „słyszę”,
- profilaktyczne badania wzroku programem „widzę”,
- konsultacje i porady dla rodziców, nauczycieli,
- warsztaty, prelekcje, pogadanki dla rodziców,
- warsztaty szkoleniowe dla nauczycieli,
- warsztaty dla pracowników socjalnych.

Według danych Poradni Psychologiczno- Pedagogicznej w Żarach wydano:

RODZAJ ORZECZENIA/ OPINII		LICZBA OSÓB			
		rok szkolny 2002/2003		I półrocze roku szkolnego 2003/2004	
Orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego	niepełnosprawność ruchowa	1	59	x	17
	upośledzenie umysłowe w stopniu lekkim	39		7	
	upośledzenie umysłowe w stopniu umiarkowanym i znacznym	13		8	
	upośledzenie umysłowe w stopniu głębokim	6		2	
Orzeczenie o potrzebie indywidualnego nauczania		50		12	
Opinia w sprawie odroczenia obowiązku szkolnego (dzieci z dysharmoniami w rozwoju lub opóźnionym rozwoju psychomotorycznym)		19		X	
Opinia w sprawie dostosowania wymagań edukacyjnych (dzieci dyslektyczne lub o obniżonych możliwościach intelektualnych)		445		X	
Opinia w sprawie dysfunkcji		367		X	
Opinia w sprawie ograniczonych możliwości kierunków kształcenia		7		X	

Pracownicy poradni prowadzili zajęcia specjalistyczne z następującą liczbą dzieci:

- zajęcia korekcyjno- kompensacyjne- 12
- terapia logopedyczna- 149
- socjoterapia- 20
- inne formy pomocy indywidualnej (terapia psychologiczna) 62
- inne formy pomocy grupowej- (warsztaty profilaktyczne) 115

Przeprowadzono 214 porad bez badań i po badaniach przesiewowych. Badaniami przesiewowymi słuchu programem „słyszę” objęto 117 dzieci. 9 rodzin objęto terapią, prowadzono także warsztaty profilaktyczno- edukacyjne, którymi objęto 185 osób.

W dziale wczesnego wspomaganie rozwoju Poradni Psychologiczno- Pedagogicznej dzieci otrzymują następującą pomoc psychologiczno- logopedyczną i rehabilitacyjną:

- badanie i terapia logopedyczna,
- grupa terapeutyczna,
- grupa wsparcia dla rodziców,
- współpraca, prelekcje i wykłady z pracownikami MOPS-u, Ośrodkiem Opiekuńczo-Rehabilitacyjnym, lekarzami, Szkołą Specjalną- śledzenie dalszych losów dzieci.

W ramach wczesnego wspomaganie rozwoju badaniami profilaktycznymi objęto 206 dzieci do 6 roku życia, 82 dzieci do 3 roku życia. Formy pomocy: terapia metodą Weroniki Scherborn, artterapia, diagnoza metodą monachijską, Kinezylogia Edukacyjna.

1.3 Rehabilitacja społeczna

Rehabilitacja społeczna opiera się przede wszystkim na dofinansowywaniu z funduszu PFRON uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych, dofinansowaniu zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze, dofinansowaniu likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych. Osoby prawne i jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej prowadzące działalność statutową na rzecz osób niepełnosprawnych mogą ubiegać się o dofinansowanie z funduszu PFRON organizacji sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych.

Zadania powiatu z zakresu rehabilitacji społecznej określone w art. 35a ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. 1997, nr 123, poz. 776 z późn. zm.) realizuje Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Żarach. Liczba osób niepełnosprawnych, które skorzystały z dofinansowania PFRON oraz wysokość środków wydatkowanych na poszczególne zadania w latach 2001- 2003 przedstawia się następująco:

ZADANIA Z ZAKRESU REHABILITACJI SPOŁECZNEJ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH*						
NAZWA ZADANIA	ROK 2001		ROK 2002		ROK 2003	
	Liczba osób	Kwota (zł)	Liczba osób	Kwota (zł)	Liczba osób	Kwota (zł)
Dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych	564	285 140,-	426	215 938,-	555	284 270,-
Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów	296	113 294,-	216	100 00,-	464	242 384,-
Dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych, w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych	43	43 512,-	zadanie nie było realizowane ze względu na brak środków przewidzianych przez PFRON		85	195 610,-
Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych	zadanie nie było realizowane ze względu na brak środków przewidzianych przez PFRON		165	21 367,-	284	11 203,-
RAZEM	903	441 946,-	807	337 305,-	1 388	733 467,-

*W latach 2001/2002 rodzaj zadań oraz wysokość środków określał Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Od 2003 r. powiat otrzymuje ogólną kwotę dofinansowania obliczoną na podstawie algorytmu. Podziału środków na poszczególne rodzaje zadań dokonuje Rada Powiatu.

Z powyższych danych wynika, iż zainteresowanie osób niepełnosprawnych otrzymaniem dofinansowania z funduszu PFRON znacznie wzrosło w 2003 r., dotyczy to przede wszystkim zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze oraz likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych. Znacznie wzrosła także liczba osób niepełnosprawnych, które skorzystały z dofinansowania sportu, kultury, rekreacji i turystyki. Wysokość środków finansowych przeznaczonych na realizację wszystkich zadań z zakresu rehabilitacji społecznej dwukrotnie przekroczyła kwoty wydatkowane na ten cel w latach poprzednich.

W roku 2004 zgodnie z Uchwałą Rady Powiatu Żarskiego nr XVII/113/2004 z dnia 30 marca 2004 r. w sprawie: *określenia zadań i podziału środków finansowych Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych na poszczególne zadania powiatu z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej w 2004 r. w ramach rehabilitacji społecznej realizowane będą następujące zadania:*

ZADANIA Z ZAKRESU REHABILITACJI SPOŁECZNEJ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH	
NAZWA ZADANIA	KWOTA (ZŁ)
Dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych	200 000
Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów	223 517
Dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych, w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych	140 000
Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych	23000

Inną formą rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych jest udział w Warsztatach Terapii Zajęciowej. WTZ zmierzają do ogólnego rozwoju i poprawy sprawności, niezbędnych do prowadzenia przez osoby niepełnosprawne niezależnego, samodzielnego i aktywnego życia na miarę ich indywidualnych możliwości. Na terenie powiatu żarskiego funkcjonują Warsztaty Terapii Zajęciowej w Lubsku dysponujące 20 miejscami. Realizacja zadania zlecona została Parafii p.w. Nawiedzenia Najświętszej Marii Panny w Lubsku. Warsztaty otrzymują dofinansowanie z funduszu PFRON. Wysokość dofinansowania określa Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. W bieżącym roku na dofinansowanie działania WTZ w Lubsku przeznaczone zostały środki w wysokości **268 280 zł.**

Do końca 2004 r. zaplanowane zostało także uruchomienie Warsztatów Terapii Zajęciowej na terenie miasta Żary. Organ prowadzący wyłoniony zostanie w drodze konkursu, umowa na prowadzenie WTZ dotyczyć będzie co najmniej 10 lat. Na realizację niniejszego przedsięwzięcia zaplanowano środki finansowe w wysokości **150 000 zł.**

1.4 Rehabilitacja zawodowa

Rehabilitacja zawodowa opiera się na działaniach skierowanych na pomoc osobom niepełnosprawnym oraz pracodawcom zatrudniającym osoby niepełnosprawne. Do pierwszej grupy działań należy:

- udzielanie osobom niepełnosprawnym pożyczek na rozpoczęcie działalności gospodarczej lub rolniczej,
- finansowanie kosztów szkolenia i przekwalifikowania zawodowego osób niepełnosprawnych.

Działania skierowane na pomoc pracodawcom zatrudniającym osoby niepełnosprawne obejmują:

- zwrot kosztów poniesionych przez pracodawcę w związku z przystosowaniem tworzonych lub istniejących stanowisk pracy dla osób niepełnosprawnych bezrobotnych lub poszukujących pracy i niepozostających w zatrudnieniu, skierowanych do pracy przez powiatowy urząd pracy,
- zwrot kosztów poniesionych przez pracodawcę na wynagrodzenia osób niepełnosprawnych, skierowanych do pracy przez powiatowy urząd pracy oraz składek na ubezpieczenia społeczne od tych wynagrodzeń z wyłączeniem wynagrodzenia pracownika oraz kosztów osobowych pracodawcy w części finansowanej przez budżet państwa lub PFRON.

W latach 2001/2003 na poszczególne zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej powiat żarski wydatkował środki w wysokości:

ZADANIA Z ZAKRESU ZATRUDNIANIA I REHABILITACJI ZAWODOWEJ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH						
Nazwa zadania	ROK 2001		ROK 2002		ROK 2003	
	Liczba osób	Kwota (zł)	Liczba osób	Kwota (zł)	Liczba osób	Kwota (zł)
Zwrot kosztów poniesionych przez pracodawcę w związku z przystosowaniem tworzonych lub istniejących stanowisk pracy dla osób niepełnosprawnych bezrobotnych lub poszukujących pracy i niepozostających w zatrudnieniu, skierowanych do pracy przez powiatowy urząd pracy (art. 26 ustawy)	16	576 294	12	374 551	X	X
Zwrot kosztów poniesionych przez pracodawcę na wynagrodzenia osób niepełnosprawnych, skierowanych do pracy przez powiatowy urząd pracy oraz składek na ubezpieczenia społeczne od tych wynagrodzeń, z wyłączeniem wynagrodzenia pracownika oraz kosztów osobowych pracodawcy w części finansowanej przez budżet państwa lub PFRON (art. 26)	68	392 212	70	364 223	37	248 199
Finansowanie kosztów szkolenia i przekwalifikowania zawodowego osób niepełnosprawnych (art. 38, 40)	3	2 745	5	4 254	13	14 550
Udzielanie osobom niepełnosprawnym pożyczek na rozpoczęcie działalności gospodarczej albo rolniczej (art. 12)	X	X	1	35 000	X	X
RAZEM	87	971251	88	778 028	50	262 749

Jak wynika z powyższego zestawienia zainteresowanie osób niepełnosprawnych uzyskaniem pożyczki na rozpoczęcie działalności gospodarczej lub rolniczej jest bardzo znikome. Na przestrzeni trzech lat z tej formy pomocy skorzystała jedna osoba. Sukcesywnie wzrasta zainteresowanie osób niepełnosprawnych udziałem w szkoleniach i przekwalifikowaniach zawodowych organizowanych przez Powiatowy Urząd Pracy. W związku ze zmianą przepisów prawnych dotyczących zwrotu kosztów poniesionych przez pracodawców w związku z przystosowaniem tworzonych

lub istniejących stanowisk pracy dla osób niepełnosprawnych, zmniejsza się liczba pracodawców ubiegających się o środki finansowe z funduszu PFRON na realizację niniejszego zadania.

W 2004 r. Rada Powiatu Żarskiego przeznaczyła na realizację zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej środki finansowe w wysokości:

ZADANIA Z ZAKRESU ZATRUDNIANIA I REHABILITACJI ZAWODOWEJ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH	
NAZWA ZADANIA	KWOTA (ZŁ)
Zwrot kosztów poniesionych przez pracodawcę w związku z przystosowaniem tworzonych lub istniejących stanowisk pracy dla osób niepełnosprawnych bezrobotnych lub poszukujących pracy i niepozostających w zatrudnieniu, skierowanych do pracy przez powiatowy urząd pracy (art. 26 ustawy)	16 000
Zwrot kosztów poniesionych przez pracodawcę na wynagrodzenia osób niepełnosprawnych, skierowanych do pracy przez powiatowy urząd pracy oraz składek na ubezpieczenia społeczne od tych wynagrodzeń, z wyłączeniem wynagrodzenia pracownika oraz kosztów osobowych pracodawcy w części finansowanej przez budżet państwa lub PFRON (art. 26 ustawy)	131 414
Finansowanie kosztów szkolenia i przekwalifikowania zawodowego osób niepełnosprawnych (art. 38, 40)	30000
Udzielanie osobom niepełnosprawnym pożyczek na rozpoczęcie działalności gospodarczej albo rolniczej (art. 12 ustawy)	50000
RAZEM:	227 414,-

Zgodnie z informacjami uzyskanymi w Wydziale Promocji i Ochrony Zdrowia Starostwa Powiatowego w Żarach na terenie powiatu żarskiego funkcjonuje pięć zakładów posiadających status zakładów pracy chronionej, w tym trzy w Żarach i dwa w Lubsku. Zakłady pracy chronionej zatrudniają łącznie **197** osób. Szacunkowa liczba osób niepełnosprawnych zatrudnionych w innych niż chronione zakładach pracy wynosi **110**.

Według stanu na dzień 31.12.2003 r. w Powiatowym Urzędzie Pracy w Żarach zarejestrowanych było ogółem **250** osób niepełnosprawnych, w tym **133** mężczyzn i **117** kobiet. Liczba bezrobotnych osób niepełnosprawnych z uwzględnieniem płci oraz poziomu wykształcenia przedstawia się następująco:

Poziom wykształcenia	Kobiety	Mężczyźni	Ogółem
wyższe	0	1	1
policealne średnie- zawodowe	18	11	29
liceum ogólnokształcące	7	2	9
zasadnicze zawodowe	44	57	101
gimnazjalne	0	0	0
podstawowe i nieukończone podstawowe	48	62	110

Powyższe dane wskazują, iż ponad 46% niepełnosprawnych mężczyzn zarejestrowanych w PUP posiada wykształcenie podstawowe i nieukończone podstawowe. Nieco ponad 43%- zasadnicze zawodowe, 8% policealne średnie, dwie osoby ukończyły liceum ogólnokształcące, jedna studia wyższe.

W grupie niepełnosprawnych kobiet zarejestrowanych w PUP jako osoby bezrobotne dominują także osoby z wykształceniem podstawowym i nieukończonym podstawowym, stanowią one 41% ogólnej liczby. Stosunkowo więcej kobiet posiada wykształcenie policealne średnie (ponad 15%), bądź ukończyło liceum

ogólnokształcące (6%). Niespełna 38% niepełnosprawnych kobiet posiada zasadnicze zawodowe wykształcenie.

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Żarach zdecydowana większość zarejestrowanych osób niepełnosprawnych ma orzeczony lekki stopień niepełnosprawności- 188 osób, co stanowi ponad 75% ogólnej ich liczby. Ponad 23% stanowią osoby posiadające umiarkowany stopień niepełnosprawności, a niespełna 2% osoby o znacznym stopniu niepełnosprawności.

Powiatowy Urząd Pracy organizuje szkolenia osób niepełnosprawnych finansowane ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych oraz Funduszu Pracy. W 2003 r. przeszkolono:

Nazwa kursu	Jednostka szkoląca	Ilość osób
Szkolenia finansowane z funduszu PFRON		
Małe przedsiębiorstwa gospodarcze w warunkach unijnych z rozbudowanym modułem j.niem. i j.ang. oraz wykorzystaniem technik informacyjnych i internetu w biznesie	Centrum Edukacji Dorosłych w Żarach	1
Europejskie komputerowe prawo jazdy	Centrum Edukacji Dorosłych w Żarach	2
Ślusarz- spawacz	Alpodach Żary	10
Szkolenia finansowane z Funduszu Pracy		
Księgowość komputerowa pełna z obsługą komputera	Centrum Edukacji Dorosłych w Żarach	1
Minimum sanitarne	Centrum Edukacji Dorosłych w Żarach	1
Europejski certyfikat umiejętności komputerowych	Centrum Edukacji Dorosłych w Żarach	1

W 2003 r. za pośrednictwem Powiatowego Urzędu Pracy pracę podjęło ogółem **66** osób niepełnosprawnych. Zdecydowana większość (64 osoby) z terenu Żar, dwie osoby z Lubka.

1.5 Wybrane instytucje działające na rzecz osób niepełnosprawnych

Oprócz omówionych wcześniej instytucji, jak: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Warsztaty Terapii Zajęciowej, Zespół Szkół Specjalnych, Ośrodek Szkolno-Wychowawczy, Ośrodek dla Dzieci z Wadami Słuchu i Mowy, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, czy Powiatowy Urząd Pracy osoby niepełnosprawne mogą korzystać z pomocy Ośrodków Pomocy Społecznej, Ośrodka Opiekuńczo-Rehabilitacyjnego dla Dzieci i Młodzieży w Żarach. Wymagając stałej, całodobowej opieki, której nie jest w stanie zapewnić rodzina bądź gmina, mogą ubiegać się o umieszczenie w Domach Pomocy Społecznej.

Ośrodki Pomocy Społecznej

Ośrodki Pomocy Społecznej pomagają potrzebującym, w tym także osobom niepełnosprawnym w różny sposób poprzez: organizację usług opiekuńczych dla osób starszych i chorych, pokrywanie wydatków na świadczenia zdrowotne, organizowanie poradnictwa prawnego i psychologicznego, prowadzenie dziennych

ośrodków wsparcia, pracę socjalną itd. OPS właściwy ze względu na miejsce zamieszkania osoby niepełnosprawnej udziela pomocy finansowej w postaci:

zasiłku stałego- przysługuje osobie zdolnej do pracy, lecz nie pozostającej w zatrudnieniu ze względu na konieczność sprawowania opieki nad dzieckiem wymagającym stałej pielęgnacji, polegającej na bezpośrednim, systematycznym współdziałaniu w postępowaniu leczniczym, rehabilitacyjnym oraz edukacyjnym,

zasiłku stałego wyrównawczego- przysługuje osobie samotniej lub pozostającej w rodzinie, całkowicie niezdolnej do pracy z powodu wieku lub inwalidztwa, jeśli jej dochód/ lub dochód na członka rodziny jest niższy od kryterium dochodowego określonego w ustawie o pomocy społecznej, zasiłku gwarantowanego, celowego, okresowego.

Osobie pełnoletniej, całkowicie niezdolnej do pracy z powodu naruszenia sprawności organizmu, które powstało przed ukończeniem 18- roku życia lub w trakcie nauki w szkole (w szkole wyższej- przed ukończeniem 25 lat), w trakcie studiów doktoranckich lub aspirantury naukowej przysługuje **renta socjalna**. Do września 2003 r. świadczenie to przyznawały i wypłacały Ośrodki Pomocy Społecznej. Od października ubiegłego roku ustalenia całkowitej niezdolności do pracy dokonuje lekarz orzecznik ZUS. Decyzje w sprawie przyznania renty socjalnej wydaje i świadczenie to wypłaca Zakład Ubezpieczeń Społecznych właściwy ze względu na miejsce zamieszkania lub pobytu osoby ubiegającej się o rentę socjalną.

Według danych uzyskanych z Ośrodków Pomocy Społecznej na terenie powiatu żarskiego w 2003 r. różnymi formami pomocy objęta została następująca liczba osób niepełnosprawnych:

Ośrodek Pomocy Społecznej	Rodzaj zasiłku						
	Zasiłek stały wyrównawczy	Renta socjalna	Zasiłek stały z tytułu opieki nad dzieckiem niepełnosprawnym	Liczba dzieci z zasiłkiem pielęgnacyjnym w rodzinie, którym wypłacany jest zasiłek stały	Liczba dzieci z zasiłkiem pielęgnacyjnym w rodzinie, w którym nie wypłacany jest zasiłek stały	Usługi opiekuńcze	Praca socjalna
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Brodach	8	30	16	16	0	0	12
Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jasieniu	28	73	23	23	5	18	44
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipinkach Łużyckich	6	29	15	5	0	7	51
Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubsku	73	149	45	45	0	48	418
Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łęknicy	8	10	0	0	0	19	86
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Przewozie	4	23	0	0	0	3	10
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Trzebielcu	21	49	9	10	0	17	60
Gminny Ośrodek Pomocy w Tuplicach,	10	20	6	6	0	4	

	Rodzaj zasiłku						
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żarach	45	150	22	22	0	26	34
Miejski Ośrodek Pomocy w Żarach	224	297	75	75	4	152	81
RAZEM	427	830	211	202	9	294	803

Zdecydowana większość osób niepełnosprawnych objętych w 2003 r. pomocą Ośrodków Pomocy Społecznej otrzymywała rentę socjalną. Ogółem w skali powiatu świadczenie to wypłacane było dla 830 osób, z czego ponad 53% stanowiły kobiety. 427 osób otrzymywało zasiłek stały wyrównawczy. Świadczenie to było częściej wypłacane mężczyznom aniżeli kobietom. Zdecydowana większość osób i rodzin wychowujących dziecko otrzymujące zasiłek pielęgnacyjny objęta była pomocą w formie zasiłku stałego z tytułu opieki nad dzieckiem niepełnosprawnym. Dla 294 osób zorganizowane zostały usługi opiekuńcze. Ponad 80% ogólnej liczby osób objętych tą formą pomocy stanowiły kobiety. Praca socjalna prowadzona była z 803 osobami.

Ośrodek Opiekuńczo-Rehabilitacyjny dla Dzieci i Młodzieży w Żarach

W 2003 r. w Ośrodku Opiekuńczo-Rehabilitacyjnym w Żarach średnio dziennie przebywało **20** dzieci niepełnosprawnych, w tym:

- trzyletnich- 5
- czteroletnich- 3
- pięcioletnich- 4
- siedmioletnich- 5
- piętnastoletnich- 3

U dzieci występowały następujące jednostki chorobowe: autyzm, dziecięce porażenie mózgowie, wady mnogie, wady skojarzone, niedorozwoje, niedosłuch częściowy i całkowity.

Osoby niepełnosprawne objęte są wszechstronną opieką i wychowaniem. Ośrodek prowadzi rewalidację, zajmuje się rozbudzaniem zainteresowań, rozwojem umysłowym, fizycznym, rozwojem sprawności manualnych, głównie poprzez rehabilitację i zajęcia praktyczne. Stosowane są takie zabiegi, jak: hydroterapia, kąpiele perełkowe, kąpiele wodne i ćwiczenia w basenie, masaż suchy, naświetlanie lampą Sollux, inhalacje, usprawnianie metodą Vojty, ścieżki do nauki chodzenia, ćwiczenia na piłkach, zabiegi z wykorzystaniem całości wyposażenia UGOL-a. Zajęcia z dziećmi prowadzone są w oparciu o najnowsze, aktualne osiągnięcia współczesnej wiedzy medycznej w tym zakresie, między innymi: metoda Mariann i Christophera Knillów, metoda ruchu rozwojowego dla dzieci Veroniki Scherborn, art. terapia, muzykoterapia. Organizowane są także cyklicznie plenerowe zajęcia z wykorzystaniem hippoterapii.

1.6 Organizacje pozarządowe zrzeszające osoby niepełnosprawne

Na terenie powiatu żarskiego funkcjonuje szereg organizacji pozarządowych zrzeszających osoby niepełnosprawne i ich rodziny. Działalność organizacji pozarządowych stanowi bardzo cenny element uzupełniający i wspierający wszelkie działania podejmowane na rzecz osób niepełnosprawnych. Dla samorządu terytorialnego sektor pozarządowy jest partnerem co najmniej w trzech płaszczyznach: *po pierwsze* reprezentuje społeczność lokalną, wyraża jej potrzeby, dążenia i oczekiwania; *po drugie*- świadczy pomoc bezpośrednią na rzecz mieszkańców społeczności lokalnej oraz *po trzecie*- wprowadza nowe, często alternatywne sposoby działania. Dotychczasowe doświadczenia wskazują, iż działalność organizacji pozarządowych winna być wspierana, integrowana i koordynowana.

Do najbardziej znanych i najprężniej działających na rzecz osób niepełnosprawnych organizacji pozarządowych należą:

Nazwa organizacji	Cele statutowe	Liczba członków		
		K	M	DZ
Polski Związek Niewidomych Koło Terenowe w Żarach	-integracja, rehabilitacja, ochrona interesów zawodowych, ekonomicznych i społecznych, przeciwdziałanie dyskryminacji organizowanie form działalności kulturalnej, artystycznej i rekreacyjnej	36	33	5
Polski Związek Niewidomych Koło Terenowe w Lubsku	pomoc w prowadzeniu działalności gospodarczej na rzecz niewidomych	22	25	2
Polski Związek Głuchych Koło Terenowe w Żarach	-pomoc w sprawach z zakresu profilaktyki i ochrony zdrowia -pomoc w sprawach związanych z życiem społecznym	61	72	x
Polski Związek Głuchych Koło Terenowe w Lubsku	-przystosowanie i integracja, rehabilitacja społeczna, likwidacja barier w komunikowaniu	132	93	x
Polskie Stowarzyszenie Diabetyków Koło Terenowe w Żarach	-pomoc ludziom chorym poprzez organizowanie spotkań integracyjnych spotkania z lekarzami specjalistami -pomoc przy zakupie glukometrów	45	21	x
Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „Radość życia” w Żarach	-pomoc osobom niepełnosprawnym i ich rodzinom poprzez obronę ich interesów	zrzesza niepełnosprawne dzieci z upośledzeniem umysłowym i ich rodziny- brak danych dotyczących liczby członków		
Towarzystwo Pomocy im. Św. Brata Alberta Zarząd Koła w Żarach	-udzielanie pomocy osobom bezdomnym, ubogim, niepełnosprawnym, ofiarom przemocy oraz potrzebującym wsparcia w sytuacji kryzysowej poprzez: prowadzenie Domu Samotnej Matki, stołówki dla ubogich i bezdomnych, apteki leków z darów oraz prowadzenie Grupy Samopomocowej Rodziców Dzieci Specjalnej Troski	brak danych		

		Liczba członków		
Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Zarząd Miejski w Żarach	-działalność opiekuńczo-wychowawcza (prowadzenie świetlicy środowiskowej) -działalność kulturalna i edukacyjna -organizowanie kolonii letnich i zimowych, półkolonii -udzielanie pomocy dzieciom z rodzin ubogich, zagrożonych patologią społeczną, niewydolnych wychowawczo oraz dzieciom niepełnosprawnym	25	5	x
Polski Czerwony Krzyż Zarząd Rejonowy w Żarach	-niesienie pomocy osobom ubogim i potrzebującym, rodzinom biednym i wielodzietnym, niezaradnym życiowo -pomoc dzieciom z rodzin patologicznych, osobom starszym, obłożnie chorym i niepełnosprawnym -organizowanie wypoczynku letniego dla dzieci -dożywianie, pomoc bezdomnym, pomoc finansowa i rzeczowa, szkolenia wśród młodzieży w zakresie udzielenia pierwszej pomocy -organizowanie usług opiekuńczych, prowadzenie akcji promujących zdrowie, propagowanie honorowego krwiodawstwa	brak danych		
Powiatowe Koło Stowarzyszenia Chorych na Stwardnienie Rozsiane w Żarach	-propagowanie informacji o chorobie, udzielanie wsparcia psychicznego w grupie samopomocowej -pomoc w zakresie rehabilitacji leczniczej	5	7	x
Stowarzyszenie Lubuskie Prezentacje Wokalne Dzieci i Młodzieży Specjalnej Troski w Lubsku	-organizowanie obozów rehabilitacyjnych i corocznych edycji Prezentacji Wokalnych Dzieci i Młodzieży Specjalnej Troski -prowadzenie warsztatów artystycznych i terapeutycznych oraz różnych form terapii przez sztukę	zrzesza osoby niepełnosprawne uzdolnione muzycznie -brak danych dotyczących liczby członków		
Stowarzyszenie Przyjaciół dzieci z Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Lubsku	-organizowanie wyjazdów integracyjnych -pomaganie osobom niepełnosprawnym i ich rodzinom w trudnych sytuacjach życiowych	46	14	126
Stowarzyszenie Przyjaciół Dzieci Niepełnosprawnych w Jasieniu	-integracja osób niepełnosprawnych ze społeczeństwem poprzez: spotkania otwarte dzieci niepełnosprawnych ze zdrowymi, organizowanie wycieczek, wyjazdów na basen i zabaw integracyjnych -częściowa pomoc rodzinom dzieci niepełnosprawnych	37	21	74

Dane zawarte w powyższym zestawieniu wskazują, iż stosunkowo niewiele osób niepełnosprawnych i członków ich rodzin jest zrzeszonych w organizacjach pozarządowych. Częściej członkami stowarzyszeń, związków i towarzystw są kobiety aniżeli mężczyźni. Siedzibą wszystkich wymienionych organizacji pozarządowych są miasta, tj. Żary, Lubsko, Jasień.

Część II: Program działań na rzecz osób niepełnosprawnych:

2.1 Cele programu

CEL NADRZĘDNY: ***niepełnosprawni mieszkańcy powiatu żarskiego uzyskują pomoc i wsparcie od samorządu terytorialnego i organizacji pozarządowych w zakresie umożliwiającym pełnoprawne uczestnictwo w życiu społecznym i zawodowym***

CELE GŁÓWNE:

Cel 1	W powiecie żarskim funkcjonuje dobrze rozwinięty system wczesnego wspomagania rozwoju
Cel 2	Każde dziecko niepełnosprawne ma możliwość uczenia się i rozwoju w integracyjnej grupie przedszkolnej i klasie szkolnej
Cel 3	System szkolnictwa ponadgimnazjalnego umożliwia młodzieży niepełnosprawnej zdobycie zawodu zgodnego z możliwościami i zainteresowaniami
Cel 4	Osoby niepełnosprawne uzyskują zatrudnienie w zakładach pracy chronionej, zakładzie aktywizacji zawodowej oraz na wolnym rynku pracy
Cel 5	Bezrobotne osoby niepełnosprawne mają możliwość odbycia szkolenia i przekwalifikowania zawodowego
Cel 6	Obiekty użyteczności publicznej mają zniesione bariery architektoniczne
Cel 7	Osoby niepełnosprawne mają zniesione bariery funkcjonalne w miejscu zamieszkania
Cel 8	W powiecie żarskim istnieje sieć transportu przystosowana do przewozu osób niepełnosprawnych
Cel 9	Wszystkie osoby niepełnosprawne otrzymują dofinansowanie do zakupu niezbędnego sprzętu rehabilitacyjnego, ortopedycznego i środków pomocniczych
Cel 10	Zwiększa się liczba osób niepełnosprawnych biorących udział w turnusach rehabilitacyjnych
Cel 11	W powiecie działają dwa Warsztaty Terapii Zajęciowej
Cel 12	Wzrasta liczba zakładów rehabilitacyjnych świadczących usługi na rzecz osób niepełnosprawnych
Cel 13	Standard opieki w Domach Pomocy Społecznej dostosowany jest do potrzeb niepełnosprawnych mieszkańców
Cel 14	Funkcjonuje środowiskowy system wsparcia dla osób niepełnosprawnych
Cel 15	Organizacje pozarządowe podejmują działania na rzecz integracji osób niepełnosprawnych ze społecznością lokalną
Cel 16	Niepełnosprawni mieszkańcy powiatu żarskiego posiadają wiedzę w zakresie swoich praw i uprawnień, czują się pełnoprawnymi członkami społeczności lokalnej

2.2 Matryca logiczna programu

CEL	WSKAŹNIK OSIĄGNIĘCIA CELU	TERMIN	ODPOWIEDZIALNY	ZAŁOŻENIA
CEL NADRZĘDNY: niepełnosprawni mieszkańcy powiatu żarskiego uzyskują pomoc i wsparcie od samorządu terytorialnego i organizacji pozarządowych w zakresie umożliwiającym pełnoprawne uczestnictwo w życiu społecznym i zawodowym	<ul style="list-style-type: none"> każdy niepełnosprawny mieszkaniec powiatu żarskiego ma poczucie, że jest pełnoprawnym członkiem społeczności lokalnej 	2004-2014	SAMORZĄD POWIATOWY SAMORZĄDY GMINNE ORGANIZACJE POZARZĄDOWE	<ul style="list-style-type: none"> zniesione zostają bariery psychologiczne- zmienia się stosunek społeczeństwa do osób niepełnosprawnych
W powiecie żarskim funkcjonuje dobrze rozwinięty system wczesnego wspomagania rozwoju	<ul style="list-style-type: none"> wszystkie dzieci z zaburzeniami w wieku 0-6 lat zostają zdiagnozowane i objęte odpowiednią pomocą i terapią 	2004-2010	PRACOWNICY SŁUŻBY ZDROWIA DYREKTORZY PORADNI PSYCHOLOGICZNO-PEDAGOGICZNYCH	<ul style="list-style-type: none"> wprowadzone są przepisy prawne dotyczące wczesnego wspomagania rozwoju zatrudniona kadra posiada odpowiednie kwalifikacje i przygotowanie do pracy z dziećmi niepełnosprawnymi istnieje współpraca podmiotów zajmujących się wczesnym wspomaganiem rozwoju
Każde dziecko niepełnosprawne ma możliwość uczenia się i rozwoju w integracyjnej grupie przedszkolnej i klasie szkolnej	<ul style="list-style-type: none"> w każdej gminie powiatu funkcjonują klasy integracyjne w szkołach działają oddziały integracyjne w przedszkolach 	2004-2014	SAMORZĄD POWIATOWY SAMORZĄDY GMINNE DYREKTORZY SZKÓŁ DYREKTORZY PRZEDSZKOLI	<ul style="list-style-type: none"> nauczyciele i wychowawcy posiadają odpowiednie kwalifikacje i przygotowanie do pracy z dziećmi niepełnosprawnymi szkoły i przedszkola mają zniesione bariery architektoniczne i techniczne
System szkolnictwa ponadgimnazjalnego umożliwia młodzieży niepełnosprawnej zdobycie zawodu zgodnego z możliwościami i zainteresowaniami	<ul style="list-style-type: none"> funkcjonują szkoły ponadgimnazjalne umożliwiające młodzieży niepełnosprawnej kontynuowanie nauki i zdobycie zawodu 	2004-2010	SAMORZĄD POWIATOWY	<ul style="list-style-type: none"> funkcjonuje system doradztwa zawodowego nauczyciele i wychowawcy posiadają odpowiednie kwalifikacje i przygotowanie do pracy z młodzieżą niepełnosprawną szkoły mają zniesione bariery architektoniczne i techniczne

CEL	WSKAŹNIK OSIĄGNIĘCIA CELU	TERMIN	ODPOWIEDZIALNY	ZAŁOŻENIA
Osoby niepełnosprawne uzyskują zatrudnienie w zakładach pracy chronionej, zakładzie aktywizacji zawodowej oraz na wolnym rynku pracy	<ul style="list-style-type: none"> • Wzrost liczby zakładów pracy chronionej • utworzony zostaje zakład aktywizacji zawodowej • osoby niepełnosprawne uzyskują zatrudnienie na wolnym rynku pracy • wszystkie osoby niepełnosprawne, które chcą rozpocząć działalność gospodarczą otrzymują na ten cel niskoprocentowane kredyty oraz porady prawne 	2004-2014	SAMORZĄD POWIATOWY SAMORZĄDY GMINNE KIEROWNIK POWIATOWEGO URZĘDU PRACY PRACODAWCY	<ul style="list-style-type: none"> • powiat otrzymuje dofinansowanie do realizacji zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i zatrudniania osób niepełnosprawnych ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych • przepisy prawne zachęcają pracodawców do zatrudniania osób niepełnosprawnych oraz tworzenia zakładów pracy chronionej • osoby niepełnosprawne są zainteresowane aktywnym poszukiwaniem pracy
Bezrobotne osoby niepełnosprawne mają możliwość odbycia szkolenia i przekwalifikowania zawodowego	<ul style="list-style-type: none"> • wszystkie bezrobotne osoby niepełnosprawne mają możliwość odbycia szkolenia bądź przekwalifikowania zawodowego zwiększającego ich szanse na rynku pracy 	2004-2006	KIEROWNIK POWIATOWEGO URZĘDU PRACY PRACODAWCY	<ul style="list-style-type: none"> • powiat otrzymuje dofinansowanie do realizacji zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i zatrudniania osób niepełnosprawnych ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych • osoby niepełnosprawne są zainteresowane szkoleniem i podnoszeniem kwalifikacji zawodowych
Obiekty użyteczności publicznej mają zniesione bariery architektoniczne	<ul style="list-style-type: none"> • w urzędach, szpitalach, szkołach i innych instytucjach zniesione zostały bariery architektoniczne 	2004-2014	SAMORZĄD POWIATOWY SAMORZĄDY GMINNE DYREKTORZY INSTYTUCJI PUBLICZNYCH	<ul style="list-style-type: none"> • istnieje możliwość uzyskania wsparcia finansowego Unii Europejskiej • właściciele i zarządzający obiektami współpracują w zakresie likwidacji barier

CEL	WSKAŹNIK OSIĄGNIĘCIA CELU	TERMIN	ODPOWIEDZIALNY	ZAŁOŻENIA
Osoby niepełnosprawne mają zniesione bariery funkcjonalne w miejscu zamieszkania	<ul style="list-style-type: none"> • osoby niepełnosprawne z dysfunkcjami narządów ruchu mają zniesione bariery architektoniczne w miejscu zamieszkania • wzrasta liczba osób niepełnosprawnych, które mają zniesione bariery w komunikowaniu się i techniczne 	2004-2010	SAMORZĄD POWIATOWY DYREKTOR PCPR	<ul style="list-style-type: none"> • powiat otrzymuje dofinansowanie do realizacji zadań z zakresu rehabilitacji społecznej ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych • informacje o możliwości uzyskania dofinansowania są szeroko rozpowszechnione
W powiecie żarskim istnieje sieć transportu przystosowana do przewozu osób niepełnosprawnych	<ul style="list-style-type: none"> • jednostki samorządu powiatowego, samorządów gminnych, pracodawcy oraz przedsiębiorstwa komunikacji dysponują środkami transportu przystosowanymi do przewozu osób niepełnosprawnych, w tym poruszających się na wózkach inwalidzkich 	2004-2010	SAMORZĄD POWIATOWY SAMORZĄDY GMINNE PRACODAWCY	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznane są potrzeby przewozowe osób niepełnosprawnych • informacje o organizowanych przejazdach są szeroko rozpowszechnione
Wszystkie osoby niepełnosprawne otrzymują dofinansowanie do zakupu niezbędnego sprzętu rehabilitacyjnego, ortopedycznego i środków pomocniczych	<ul style="list-style-type: none"> • wszystkie osoby niepełnosprawne wymagające korzystania ze sprzętu rehabilitacyjnego i ortopedycznego otrzymują dofinansowanie do jego zakupu • osobom niepełnosprawnym wymagającym stosowania środków pomocniczych przyznawane jest dofinansowanie do ich zakupu 	2004-2006	DYREKTOR PCPR	<ul style="list-style-type: none"> • powiat otrzymuje dofinansowanie do realizacji zadań z zakresu rehabilitacji społecznej ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych • informacje o możliwości uzyskania dofinansowania są szeroko rozpowszechnione także wśród pracowników służby zdrowia

CEL	WSKAŹNIK OSIĄGNIĘCIA CELU	TERMIN	ODPOWIEDZIALNY	ZAŁOŻENIA
Zwiększa się liczba osób niepełnosprawnych biorących udział w turnusach rehabilitacyjnych	<ul style="list-style-type: none"> • wszystkie osoby niepełnosprawne spełniające kryteria korzystają z wyjazdów na turnusy rehabilitacyjne • zwiększa się liczba osób niepełnosprawnych zamieszkujących na terenach wiejskich, które wyjeżdżają na turnusy • zwiększa się liczba dzieci i młodzieży niepełnosprawnej korzystającej z dofinansowania do turnusów rehabilitacyjnych 	2004-2006	DYREKTOR PCPR	<ul style="list-style-type: none"> • powiat otrzymuje dofinansowanie do realizacji zadań z zakresu rehabilitacji społecznej ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych • informacje o możliwości uzyskania dofinansowania są szeroko rozpowszechnione
W powiecie działają dwa Warsztaty Terapii Zajęciowej	<ul style="list-style-type: none"> • w powiecie działają dwa WTZ realizujące zadania z zakresu rehabilitacji społecznej i zawodowej uczestników 	2004-2006	SAMORZĄD POWIATOWY KIEROWNICY WARSZTATÓW TERAPII ZAJĘCIOWEJ	<ul style="list-style-type: none"> • powiat otrzymuje dofinansowanie do realizacji zadań z zakresu rehabilitacji społecznej ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych • uczestnicy WTZ mają możliwość podjęcia pracy lub uzyskania miejsca w ośrodkach wsparcia
Wzrasta liczba zakładów rehabilitacyjnych świadczących usługi na rzecz osób niepełnosprawnych	<ul style="list-style-type: none"> • w powiecie funkcjonują zakłady rehabilitacyjne prowadzące rehabilitację leczniczą i społeczną osób niepełnosprawnych • funkcjonują zakłady rehabilitacyjne będące organizatorami turnusów rehabilitacyjnych • wszystkie osoby niepełnosprawne wymagające systematycznej rehabilitacji mają możliwość korzystania z usług zakładów rehabilitacyjnych • zakłady rehabilitacyjne są wyposażone w specjalistyczny sprzęt 	2004-2010	SAMORZĄD POWIATOWY SAMORZĄDY GMINNE	<ul style="list-style-type: none"> • zatrudniona kadra posiada odpowiednie kwalifikacje i przygotowanie do pracy z osobami niepełnosprawnymi • istnieje odpowiednia baza lokalowa

CEL	WSKAŹNIK OSIĄGNIĘCIA CELU	TERMIN	ODPOWIEDZIALNY	ZAŁOŻENIA
Standard opieki w Domach Pomocy Społecznej dostosowany jest do potrzeb niepełnosprawnych mieszkańców	<ul style="list-style-type: none"> • w Domach Pomocy Społecznej zniesione są bariery architektoniczne i techniczne • placówki dysponują środkiem transportu przystosowanym do przewozu osób niepełnosprawnych 	2004-2006	SAMORZĄD POWIATOWY DYREKTORZY DPS	<ul style="list-style-type: none"> • zatrudniona kadra posiada odpowiednie kwalifikacje i przygotowanie do pracy z osobami niepełnosprawnymi
Funkcjonuje środowiskowy system wsparcia dla osób niepełnosprawnych	<ul style="list-style-type: none"> • w gminach działają ośrodki wsparcia dla osób niepełnosprawnych (świetlice, kluby, domy dziennego pobytu, środowiskowe domy samopomocy dla osób niepełnosprawnych) • organizacje i stowarzyszenia działające na rzecz osób niepełnosprawnych rozszerzają swoją działalność szczególnie na terenach wiejskich • funkcjonują środowiskowe grupy wsparcia zrzeszające osoby niepełnosprawne i ich rodziny • ośrodki pomocy społecznej rozszerzają usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla osób chorych i niepełnosprawnych • osoby niepełnosprawne mogą korzystać z pomocy osobistych asystentów, • osoby niepełnosprawne są wspierane przez wolontariuszy 	2004-2010	SAMORZĄDY GMINNE KIEROWNICY OPS	<ul style="list-style-type: none"> • gminy dysponują odpowiednią bazą lokalową • członkowie społeczności lokalnej są zainteresowani pracą na rzecz osób niepełnosprawnych w ramach wolontariatu

CEL	WSKAŹNIK OSIĄGNIĘCIA CELU	TERMIN	ODPOWIEDZIALNY	ZAŁOŻENIA
Organizacje pozarządowe podejmują działania na rzecz integracji osób niepełnosprawnych ze społecznością lokalną	<ul style="list-style-type: none"> • wzrasta liczba spotkań integracyjnych • organizacje pozarządowe organizują sport, turystykę i rekreację dla osób niepełnosprawnych 	2004-2006	ORGANIZACJE POZARZĄDOWE	<ul style="list-style-type: none"> • powiat otrzymuje i przekazuje organizacjom pozarządowym dofinansowanie do realizacji zadań z zakresu rehabilitacji społecznej ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych • organizacje pozarządowe pozyskują środki finansowe z dotacji i grantów
Niepełnosprawni mieszkańcy powiatu żarskiego posiadają wiedzę w zakresie swoich praw i uprawnień, czują się pełnoprawnymi członkami społeczności lokalnej	<ul style="list-style-type: none"> • w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie funkcjonuje punkt informacyjny dla osób niepełnosprawnych • osoby niepełnosprawne uzyskują pomoc specjalistyczną (psycholog, radca prawny) • informator dla osób niepełnosprawnych jest szeroko rozpowszechniony w każdej gminie • każdy niepełnosprawny mieszkaniec powiatu żarskiego zna swoje prawa i uprawnienia, czuje się pełnoprawnym członkiem społeczności lokalnej 	2004-2010	DYREKTOR PCPR KIEROWNICY OPS ORGANIZACJE POZARZĄDOWE	<ul style="list-style-type: none"> • zniesione zostają bariery psychologiczne- zmienia się stosunek społeczeństwa do osób niepełnosprawnych

2.3 Podział celów programu

Krótkookresowe 2004- 2006	Średniookresowe 2004- 2010	Długookresowe 2004- 2014
Bezrobotne osoby niepełnosprawne mają możliwość odbycia szkolenia i przekwalifikowania zawodowego	W powiecie żarskim funkcjonuje dobrze rozwinięty system wczesnego wspomaganie rozwoju	Każde dziecko niepełnosprawne ma możliwość uczenia się i rozwoju w integracyjnej grupie przedszkolnej i klasie szkolnej
Wszystkie osoby niepełnosprawne otrzymują dofinansowanie do zakupu niezbędnego sprzętu rehabilitacyjnego, ortopedycznego i środków pomocniczych	System szkolnictwa ponadgimnazjalnego umożliwia młodzieży niepełnosprawnej zdobycie zawodu zgodnego z możliwościami i zainteresowaniami	Osoby niepełnosprawne uzyskują zatrudnienie w zakładach pracy chronionej, zakładzie aktywizacji zawodowej oraz na wolnym rynku pracy
Zwiększa się liczba osób niepełnosprawnych biorących udział w turnusach rehabilitacyjnych	Osoby niepełnosprawne mają zniesione bariery funkcjonalne w miejscu zamieszkania	Obiekty użyteczności publicznej mają zniesione bariery architektoniczne
W powiecie działają dwa Warsztaty Terapii Zajęciowej	W powiecie żarskim istnieje sieć transportu przystosowana do przewozu osób niepełnosprawnych	
Organizacje pozarządowe podejmują działania na rzecz integracji osób niepełnosprawnych ze społecznością lokalną	Wzrasta liczba zakładów rehabilitacyjnych świadczących usługi na rzecz osób niepełnosprawnych,	
Standard opieki w Domach Pomocy Społecznej dostosowany jest do potrzeb niepełnosprawnych mieszkańców	Funkcjonuje środowiskowy system wsparcia dla osób niepełnosprawnych	
	Niepełnosprawni mieszkańcy powiatu żarskiego posiadają wiedzę w zakresie swoich praw i uprawnień, czują się pełnoprawnymi członkami społeczności lokalnej	

2.4 Źródła finansowania programu

Powiatowy program działań na rzecz osób niepełnosprawnych będzie finansowany z następujących źródeł:

- budżet państwa
- budżety samorządu terytorialnego (powiat, gminy)
- Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych
- środki pomocowe Unii Europejskiej
- udział własny beneficjentów
- dotacje i granty
- sponsoring

2.5 Analiza SWOT

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • zadania powiatu z zakresu rehabilitacji zawodowej, społecznej i zatrudniania osób niepełnosprawnych są finansowane ze środków PFRON • funkcjonują Warsztaty Terapii Zajęciowej w Lubsku • Przy Zespole Szkół Specjalnych w Żarach działa Zespół Wczesnej Interwencji. • dzieci i młodzież niepełnosprawna kształci się w Ośrodku Szkolno-Wychowawczym w Lubsku, Zespole Szkół Specjalnych w Żarach, Ośrodku dla Dzieci z Wadami Słuchu i Mowy w Żarach • działają Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne w Żarach i Lubsku • działają organizacje pozarządowe działające na rzecz osób niepełnosprawnych • działa Ośrodek Opiekuńczo-Rehabilitacyjny dla Dzieci i Młodzieży w Żarach • Powiatowy Urząd Pracy organizuje szkolenia i przekwalifikowania osób niepełnosprawnych • funkcjonuje pięć zakładów posiadających status zakładów pracy chronionej • powiat zapewnia opiekę instytucjonalną dla 255 osób przewlekle chorych i niepełnosprawnych • DPS w Lubsku dysponuje pojazdem przystosowanym do przewożenia osób niepełnosprawnych • w Żaganiu działa Powiatowy Zespół ds Orzekania o Niepełnosprawności wydający orzeczenia dla mieszkańców powiatu żarskiego i żagańskiego 	<ul style="list-style-type: none"> • zbyt niskie środki finansowe w stosunku do potrzeb • słaba współpraca i skoordynowanie działań poszczególnych podmiotów na rzecz osób niepełnosprawnych • istnieje szereg barier: transportowych, architektonicznych, urbanistycznych, w komunikowaniu się, technicznych i psychologicznych • brak przedszkoli i klas integracyjnych w szkołach • brak szkół ponadgimnazjalnych umożliwiających osobom niepełnosprawnym zdobycie wykształcenia i zawodu zgodnego z możliwościami i aspiracjami • brak odpowiedniej liczby zakładów rehabilitacyjnych, w tym ośrodków będących organizatorami turnusów rehabilitacyjnych • w obiektach użyteczności publicznej są bariery architektoniczne • wysokie bezrobocie- bardzo ograniczone możliwości zatrudnienia osób niepełnosprawnych, • małe zainteresowanie pracodawców zatrudnianiem osób niepełnosprawnych • przepisy prawne zniechęcające do tworzenia miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych • osoby niepełnosprawne nie są odpowiednio motywowane do podnoszenia swoich kwalifikacji zawodowych i aktywnego poszukiwania pracy • brak zakładu aktywizacji zawodowej • brak ośrodków wsparcia dla osób niepełnosprawnych (świetlice, kluby, domy dziennego pobytu, środowiskowe domy samopomocy) • słabo rozwinięte usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania osób niepełnosprawnych, szczególnie na terenach wiejskich • słabość organizacji pozarządowych skupiających osoby niepełnosprawne • brak punktu informacyjnego o pomocy specjalistycznej dla osób niepełnosprawnych (psycholog, radca prawny) • Domy Pomocy Społecznej nie są w pełni dostosowane do potrzeb niepełnosprawnych mieszkańców